

ÚSTR u (divadelní) rekonstrukce politického procesu s Oatisem

6.3.2026 - Petra Jungwirthová | Ústav pro studium totalitních režimů ČR

Ústav pro studium totalitních režimů se v pátek 27. února zúčastnil mimořádné vzdělávací a připomínkové akce s názvem Proces s americkým novinářem. Událost se uskutečnila ve spolupráci s Právnickou fakultou Univerzity Karlovy a Národním archivem v hlavní aule fakulty.

Rekonstrukce politicky zmanipulovaného procesu s americkým novinářem Williamem Nathanem Oatisem, vedoucím pražské pobočky tiskové agentury Associated Press, připomněla jeden z výrazných případů perzekuce zahraničních novinářů v Československu počátku 50. let minulého století. Oatis byl v roce 1951 komunistickým režimem obviněn ze špionáže a v politickém procesu odsouzen k dlouholetému trestu odnětí svobody. Jeho případ tehdy vyvolal mezinárodní odezvu a stal se symbolem útoku na svobodu tisku v podmínkách totalitního státu.

Rekonstrukce proběhla formou tzv. divadla faktu v podání studentů Právnické fakulty UK, kteří pracovali s autentickými archivními materiály a dobovými dokumenty. Diváci tak měli možnost nahlédnout nejen do samotného průběhu soudního jednání, ale i do mechanismů politicky motivované justice, která byla jedním z pilířů komunistické moci.

Ústav pro studium totalitních režimů se na akci podílel odbornou spoluprací a dlouhodobě přispívá k výzkumu politických procesů a represivních nástrojů komunistického režimu. Připomínání konkrétních osudů, jako byl případ Williama Nathana Oatise, je podle Ústavu důležitou součástí veřejné debaty o svobodě médií, právním státu a ochraně demokratických hodnot.

„Proces s W. N. Oatisem je učebnicovým příkladem toho, jak totalitní moc dokázala zneužít právo jako nástroj politického nátlaku a propagandy.“

„Proces s Williamem N. Oatisem je učebnicovým příkladem toho, jak totalitní moc dokázala zneužít právo jako nástroj politického nátlaku a propagandy. Rekonstrukce těchto událostí nám umožňuje nejen pochopit dobový kontext, ale také si uvědomit, jak křehká může být svoboda médií a nezávislost justice,“ uvedl 1. náměstek ředitele ÚSTR **Kamil Nedvědický**. *„Pro ÚSTR je zásadní, aby se mladá generace seznamovala s konkrétními příběhy a mechanismy represí. Jen tak lze posilovat právní vědomí a odolnost společnosti vůči zneužívání moci,“* řekl v rámci zahájení programu.

Program dne vyvrcholil večerním jazzovým koncertem na Novoměstské radnici, který symbolicky propojil historickou reflexi s kulturním rozměrem svobody projevu. **Ústav pro studium totalitních režimů** považuje podobné projekty za klíčové pro vzdělávání mladé generace i pro uchovávání historické paměti. Rekonstrukce procesu s Williamem N. Oatisem ukázala, že téma politicky zneužití justice a ohrožení svobody tisku zůstává i dnes aktuální.

AUTOR: **PETRA JUNGWIRTHOVÁ**
FOTO: **ÚSTR / BARBORA ČAŇOVÁ**

<https://www.ustrcr.cz/ustr-u-divadelni-rekonstrukce-procesu-s-oatisem>